

ČAS VELIKIH SPREMEMB?

Bil je čas skrivnih pogovorov, opreзуjočih politiziranj, skritih želja in upanj v nekakšno končno dorečenost in urejenost tega sveta. Komaj nos smo pomolili v svet odraslih in vlekli na ušesa, da bi potem lahko premlevali njihove pametnosti in nespametnosti. Vzgojeni v strahospoštovanju do staršev, učiteljev, političnih struktur, ponižni, trepetavi, jecljavi, smo iskali svoje prve misli o popravlјivosti vsega. Nismo sanjali o velikih prekucijah, te so nam iz bližnje zgodovine še prehudo odzvanjale. Prepričani pa smo bili, da je vendarle že nastal prostor za umirjeno argumentiranje, upoštevanje vsakršnega prav, če ta izvira iz poštenih, neegoističnih spoznanj. Tako so se rodile Kaplje. Še včeraj učitelj, učenec, Vi, danes kolega, prijatelj, pivski in pevski brat. Včasih istih misli, včasih debaterski oponent. Navsezadnje pa tista optimistična, humanistična vera, kako neke Resnica je. Samo izbrskati jo je treba. Prijazno in počasi jo bomo pripovedovali ljudem in prej ali slej se pač mora kaj spremeniti. Prvi udarec na nezrelo glavo. Bodoči pedagog si je upal prav ponižno dregniti v zaprašene, nekoristno ocvetličene učne programe o naši zgodovini. Majhen člančič, kamenček, a kakšen rompopom! Vse velja še danes. Žonglirati z zgodovino je naša specialnost. Vidimo samo tisto, kar hočemo videti. Ni bilo namere in je še zdaj zelo redka: živeti se vsaj za trenutek v tok logike nasprotnika. Samo tako, mislim, sta možna tvoren dialog in razrešitev bolečih vprašanj. Osuplost ob žolčnem sprejemu čisto nedolžnega predloga je bila usodna: »Ah, da. Samo narahlo sem potrkal na vrata svobodnejše misli. Prepovedan prostor!« Vrata so se zaprla.

Kje pa spregovoriti o svoji mali resničici? Seveda: umetnost. Ne kakršnakoli, ampak ona, ki ogledalo svetu drži. Prav polahko in potihlo: »Prag je tam, radostni komplot gledališke metaforike je pa naš.« Tudi za te reči so potrebni sočuteči in sporočilu privrženi ljudje. Velike spremembe so se zgodile v tem kratkem času. Zato se še bolj čudim, kako lezemo v nek čudni larpurlartizem in miselno sterilnost, ki jo prekrivamo z nekontrolirano krčevitostjo in, če je le mogoče, zaslepljujočim zunanjim bliščem.

Drži tista misel, ki sem jo nekeje ujel? »Velike resnice potrebujejo tudi velike laži. Živimo v času, ko velikih resnic ni več.«

So torej ostale samo drobne resnice, s tem pa tudi drobne laži? Z drobnimi lažmi človek težje shaja. Te so tihe in zahrbtne, posamezniku usodnejše. Neoprijemljive so in ne pustijo človeku niti tistega moralno-osebnega zmagoslavja, če je že materialno zavestno šlo po zlu. Kaj ostane? Spovedniška institucija: Pisma bralcev. Vsaj nekaj, toda nič odrešujočega, ena sama zamera.

Dokler je bilo Strašilo tam, so bile stvari jasne. Zdaj se je nekam potajilo in prikrito razžira opojnost ob novi slovenski državi. Vzdržuje preostanke nekdanjega vseznalstva in vsevedenja. Grdi čas zakulisnih igrice in drobnih profitkov, kraj skritih spotikanj in neopaznih postavljanj v kot. Zdrizasto!

Koliko zlomljenih usod ljudi, ki se nočejo zateči pod okrilje Moči vsakršne vrste!

Bolj ko govorimo o spravi, bolj se prepiramo.

Bolj ko smo demokratični, bolj je treba imeti jezik za zobmi. Bolj ko smo pravna država, več je nerešenih eksistenčnih krivic. Oh, da, zdaj bi se spet urednikovalo in spet bi bilo najbrž mnogo grmenja.

Kdo ve, kako je z našo vestjo zdaj? Kapljaši se nismo vpraševali po Veri. Ta je bila zasebni kotiček, v katerega nam niti na misel ni prišlo, da bi vanj brskali. Strah me je in žal bi mi bilo, če bi se utopili v tisti nenaravni nečloveški ograjenosti, ki mi ob vsakodnevnih dogodkih vse pogostejše priklicuje v spomin za današnjo rabo prilagojeno črnsko pesem:

Če si bel,
potem je prav.
Če si rjav:
Daj, fant,
poglej še kam drugam.
Če pa si črn,
tedaj, o, brat;
kar pojdi stran,
kar pojdi stran.

Teh barv seveda ne gre razumeti dobesedno, saj nam je dopuščeno, da si jih po mili volji izbiramo. Kako uporno smo zavračali in iskali razpoke v tezah dr. Pirjevca o koncu humanizma. Čas je našo naivnost povozil, da tega dejstva skoraj nismo utegnili opaziti.

Ni nostalgija in ne nergaštvo in ne brezup. Vsem nam bi pač želel česa boljšega od volila: »Dolgčas, dolgčas, dolgčas.«